

2. Gasanova, N., 2015. 'Teoreticheskie osnovy kul'turnoj politiki (Theoretical foundations of cultural policy)', *Vestnik MGUKI*, 5 (67), s.71–79.

3. Dragichevich–Sheshich, M., Stojkovich, B., 2000. 'Kul'tura: menedzhment, animacija, marketing (Culture: management, animation, marketing)', Novosibirsk: *Izd. dom «Tigra»*, 232 s.

4. Zuev, S., 1999. 'Kommentarij k dokladu G. A. Nikicha–Krilichevskogo «Kul'turnaja politika kak instrument regional'nogo razvitija» (Commentary on the report by G. A. Nikich–Krilichevsky "Cultural policy as a tool for regional development")', *Kul'tura: politika modernizacii: sb. po itogam proekt. seminar «Strategii modernizacii kul'turnoj politiki v Pskovskom regione»*, Pskov, s.33–34.

5. Ikonnikova, S., 2011. 'Scenarii kul'turnoj politiki v uslovijah globalizacii (Scenarios of cultural policy in the context of globalization)', *Vestnik MGUKI*, 3 (41), s.21–29.

6. Kravchenko, A., 2000. 'Kul'turologija: slovar' (Cultural studies: dictionary)', M.: *Akademicheskij proekt*, 671 s.

7. Mol', A., 2008. 'Sociodinamika kul'tury (Sociodynamics of culture)', M.: *Izdatel'stvo LKI*, 416 s.

8. Flier, A., 2000. 'Kul'turologija dlja kul'turologov: uch. posob. dlja vyssh. shk. (Culturology for cultural studies: a textbook for higher education)', M.: *Akademicheskij proekt*, 496 s.

9. Adams, D., Goldbard, A., 2002. 'Community, Culture and Globalization', *The Rockefeller Foundation Creativity and Culture Division*, Vol.14, №3, 376 p.

10. Goldbard, A., 2006. 'New Creative Community: The Art of Cultural Development', Oakland: *New Village Press*, 269 p.

Shevchenko M. I., Candidate in Cultural Studies, Associate Professor, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Kyiv), ua.kiev.marina@gmail.com, ORCID 0000-0003-0960-513X

Change of social and cultural paradigm and its impact on the cultural policy peculiarities

The article is devoted to the study of the cultural policy concept within theoretical and practical aspects. The author gives the basic definitions of the most recognized experts on this issue. The article considers the scenarios of cultural policy development under conditions of globalization. The main models of the contemporary cultural policy are analyzed.

Keywords: cultural policy, culture, globalization, politics, multicultural society.

* * *

УДК 1:37

Шмиголь М. Ф.,

кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії, історії та політології,
Одеський національний економічний університет
(Україна, Одеса), 1950.09.02m@gmail.com

ФЕНОМЕН ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІЧЕНОСТІ: СВІТОГЛЯДНИЙ КОНТЕКСТ

Метою дослідження є визначення особливостей гуманітарного знання як необхідного фундаменту формування зрілого світогляду особистості, виявлення смислового контексту якості її освіченості. В процесі дослідження використовувались формально-логічний, гіпотетико-дедуктивний методи. У результаті дослідження були виявлені особливості гуманітарної освіти як фактору, що обумовлює структурну цілісність зрілого світогляду людини, поза якою повноцінна освіта неможлива; розкриті чинники, що характеризують феномен гуманітарної освіченості як фактору світоглядної зрілості особистості.

Ключові слова: гуманітарна освіта, освіченість особистості, світоглядна зрілість, освітні знання.

Гуманітарна освіта, як відомо, є одним із найважливіших засобів формування світогляду, вона відіграє величезну роль в загальному розвитку як людства в цілому, так й окремої людини, передовсім в її розумовому, моральному та громадянському вихованні.

У вітчизняній науковій літературі дослідження гуманітарної освіти як чинника, що обумовлює розвиток

світогляду особистості здійснили В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, І. В. Бичко, М. І. Бойченко, І. А. Зязюн, С. Ф. Клепко, А. Є. Конверський, В. Г. Кремень та інші. Їх вагомий внесок у дослідженні проблеми гуманітарної освіти сприяє розумінню в освітянському середовищі важливості викладання гуманітарних дисциплін в процесі формування та розвитку сучасних фахівців.

Але реальність, нажаль, складається таким чином, що незважаючи на розуміння серед науковців важливості потенціалу гуманітарної освіти виникла ситуація, коли положення гуманітарної освіти поступово погіршується, а це може привести до потенційної загрози відмови від гуманітарної освіти, особливо у спеціалізованих технічних вишах, що, на наш погляд, неприпустимо.

У цьому зв'язку актуалізується питання гуманітарної освіченості як фактору, що сприяє розвитку світоглядної зрілості особистості. Саме ця проблема набуває особливого значення і потребує свого подальшого дослідження.

Криза, що виникла в гуманітарній освіті частіше за все пояснюється тим, що в більшості країн сучасного світу система освіти зорієнтована на вимоги економічного розвитку, внаслідок чого прикладним спеціальностям приділяється все більше уваги в навчальному процесі.

Усім зрозуміла цінність та значення економічного росту, однак перетворити вищу освіту в систему відтворення прикладних навиків значною мірою нівелює сам зміст освіти в її фундаментальному світоглядному значенні.

На наш погляд, подібні загрози є наслідком недооцінки світоглядного потенціалу гуманітарної освіти, що пов'язані з формуванням останнім часом негативного ставлення до гуманітарного знання в духовній культурі в цілому.

Відомо, що процеси модернізації та інтеграції, які характерні для глобалізації сучасного світу досить активно впливають на духовний розвиток людини і суспільства і потребують переосмислення ціннісних основ світогляду, формуючи нове ставлення до системи гуманітарної освіти. У цьому зв'язку, виникає необхідність переходу до якісно іншої освітньої системи, орієнтованої на формування творчої, інноваційної людини, яка здатна самостійно приймати нестандартні рішення і перебувати в стані постійного пошуку [3, с. 152].

Винахідливість стає архетипом для інноваційної людини, а провідною метою навчання – формування у неї власної дослідницької позиції, тобто набуває значення процес переходу в освітній діяльності від школи пам'яті в інститут роботи з мисленням [1, с. 37].

Нова система освіти, таким чином, висуває вимоги, які повинні бути зорієнтовані на формування інноваційної особистості, розвиток її креативного потенціалу, підготовку її до життя в глобальному інформаційному просторі, визнання пріоритету людини як особистості, що володіє критичним мисленням і проектною свідомістю і здатна до повної реалізації власних можливостей [4, с. 202–210].

Постає питання щодо шляхів побудови такої системи освіти, в якій гуманітарна освіта могла би бути задіяна в процесі формування такої особистості, яка б характеризувалась такими сучасними якостями як креативність, здатність до інновацій, до критичного

мислення тощо? Тобто, йдеться про такі якості, які б визначились поняттям сучасної освіченої особистості.

Сам процес, що позначається терміном «отримання освіти», характеризується певними формальними ознаками. Але якщо поставити питання щодо якостей освіченої особистості, то слід визнати, що безперечно важливі для розвитку особистості такі характеристики як начитаність, інформованість, ерудованість, професійна майстерність не зводяться до ототожнення їх з освіченістю. Відома ситуація, коли наявність диплому про освіту, тобто існування формальних ознак освіти особистості не є підставою вважати її насправді змістовно освіченою. І коли визначаються критерії освіченості, то частіше за все їх пов'язують з об'єктивними (формальними) ознаками. Наприклад, наявність диплому про вищу освіту формально свідчить, що людина високоосвічена і чим вище рейтинг престижності навчального закладу, тим більш високий рівень її освіти. Існують і суб'єктивні оцінки, коли складається враження про особистість на підставі не формальних, а змістовних ознак її освіченості. Однак, єдиного критерію освіченості не існує. Кожна людина, як відомо, унікальна та неповторна: така унікальність і неповторність залежить передовсім від її внутрішнього духовного світу, який формується протягом усього життя і визначається її світоглядом. Освіченість є однією із фундаментальних характеристик духовного світу людини і вона безпосередньо пов'язана з її світоглядом. Тобто кожна людина по своєму освічена, тому що вона наділена світоглядом.

Саме з цієї точки зору, важливим аспектом в характеристиці освіченості є розуміння глибинних світоглядних її основ. Про нерозривний взаємозв'язок між освітою та світоглядом писав С. І. Гессен, який підкреслював їх певну смислову єдність, вказуючи, що освіта є вираження світогляду, що в основі освіти лежить світогляд [2, с. 6].

Світогляд з цієї точки зору, по-перше, є необхідним фундаментом освіченості, яка без гуманітарного знання не може бути завершеною, а по-друге, утворює той смисловий контекст, поза яким повноцінна освіта неможлива, оскільки позбавляється як свого глибинного сенсу, так і проблематики, що пов'язана з осмисленням екзистенційних питань людського буття.

Тобто йдеться про гуманітарні знання які формують світоглядну зрілість особистості і створюють реальні всебічні можливості для власної самореалізації своїх здібностей, щоб обирати свій життєвий шлях, тип культури, свою професію, рівень комунікації, тощо.

Світогляд людини, її внутрішній духовний світ, формується, як відомо, все життя. Такий суб'єктивний світ ніколи не буває продуктом виключно власної творчості. Людина вибудовує власний світогляд під впливом різноманітних як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, серед яких гуманітарна освіта як спеціалізоване духовне виробництво покликане створювати духовний продукт у вигляді художніх образів, наукових та філософських ідей, релігійних та моральних доктрин, які дозволяють будь-якій людині побачити те, що без цих ідей та образів вона розгледіти повною мірою не могла б.

Іншими словами, гуманітарні знання, які створюються гуманітарними науками складається із ідеальних продуктів (наукових ідей, філософських систем,

релігійних, художніх творів тощо) і вони виступають в якості об'єктивних умов та засобів формування духовного світу конкретних людей.

І завдання гуманітарної освіти полягає в тому, щоб ефективно використовувати ці умови і засоби в процесі формування особистості з таким набором якостей, котрі дозволяють їй не лише самостійно усвідомлювати (розуміти) зміст ідеальних продуктів, але й розвивати власну духовну культуру.

Реалізація такого завдання передбачає необхідність врахування особливості гуманітарного пізнання, яке полягає в тому, що наявність елементів суб'єктивності в гуманітарному знанні, які представлені в основному в предметах, текстах гуманітарної культури обумовлюють потребу у розвитку власних здібностей до їх розуміння, інтерпретації і породжують ситуацію відсутності однозначної визначеності і формалізованої універсальності.

Однією із вагомих характеристик гуманітарної освіченості має бути наявність у особистості потреби в постійному світоглядному запитуванні. Людина так влаштована, що на світоглядні питання вона «зобов'язана» знайти всі відповіді, тому що у неї є нагальна потреба, життєва необхідність мати будь-яку більш-менш повну картину світу для орієнтації, а вже в другу чергу – потреба в точності та об'єктивності цієї картини [6, с. 125].

Відображаючи дійсність, світогляд не залишається весь час незмінним – він досить динамічний, але проблема виникає тоді, коли сам світ змінюється, а картина світу у свідомості людини залишається незмінною. Не складно зрозуміти, що духовні кризи переломних епох, боротьба світоглядів різних поколінь, коли старі уявлення себе вже віджили, а нові лише формуються і заявляють про своє право на існування часто супроводжуються агресивними конфліктами. Тут кожний бореться за свій світ, будучи впевненим, що він єдино вірний і об'єктивний.

У цьому зв'язку звертає на себе увагу проблема ілюзорної об'єктивності світоглядних уявлень, які необхідно враховувати в освітньому гуманітарному процесі.

Історично людина осмислює світ через засвоєння насамперед духовної культури, що відповідає її історичному часу у формі суб'єктивно упорядкованої «світоглядної істини». Така істина має свою природу і безперечно відрізняється від наукової істини. Така «істина» суб'єктивована, а значить може бути міфологізованою, бо вона виникає під впливом пануючої «парадигми» сприйняття світу, яка пов'язана з прийнятими нормами і смисловими суб'єктивними інтерпретаціями навколишнього світу.

Мислення, яке часто породжує міфи потребує більш чіткого розмежування з одного боку самого змісту думки, який прагне бути об'єктивним, а з іншого, її суб'єктивної форми, яка безперечно може бути спотвореною. Але чому віддати перевагу: об'єктивному, фактологічному, теоретично обґрунтованому змісту світоглядної думки, чи суб'єктивній, особистісній, часто ірраціональній формі, – це залежить, на наш погляд, від здатності людини до критичного рефлексивного ставлення до засвоєних зовні постулатів і пояснювальних схем. А враховуючи, наскільки складним є процес формування світогляду на рівні глибинних особистісних смислових уявлень,

пов'язаних з нашою раціональною сферою мислення, не слід забувати й про ірраціональні джерела виникнення особистісних міфів, що заповнюють світоглядні пустоти незавершеної картини цілісного світу.

На цю обставину необхідно звернути увагу саме в контексті впливу гуманітарної освіти на формування структури світогляду молоді, оскільки механізми її соціальної ідентифікації визначають її світоглядну структуру різного рівня: від релігійних вірувань і наукових теорій і принципів до міфологізованих кумирів, героїв і зірок.

Існує взаємообумовленість, що чим глибше людина усвідомлює власне світосприйняття, тобто чим більше вона світоглядно зріла, тим в більшій мірі виникають в її свідомості критично відрефлексовані конструкції, які спираються перш за все на доступний в дану епоху пізнавальний матеріал.

Закономірно виникає питання щодо механізмів формування світоглядної орієнтації, які мають принципово важливе значення в сучасному освітньому процесі, особливо, в умовах інформаційного буму.

Такий механізм формування світогляду ми пов'язуємо з рефлексивною, внутрішньою діяльністю свідомості людини – це той процес, який спрямований на формування світогляду за рахунок власного рефлексивно-розумового процесу.

Головне в світогляді не стільки те, що він є, скільки те, що він розвивається разом з особистістю. Проте цей процес розвитку аж ніяк не автоматичний, він опосередкований більш-менш розвиненою внутрішньою діяльністю, що регулюється таким рівнем критичного мислення, який в змозі охопити світ як цілісну завершеність, а також зовнішніми обставинами з усіма їх складнощами та протиріччями. Тобто, основною умовою формування такого зрілого світогляду повинна бути розвинена здатність до «критичного мислення», яка за своєю природою не може не бути самостійною і яка може бути реалізованою в умовах демократичних принципів свободи та відповідальності [7, с. 208].

Окрім зазначеної вище характеристики гуманітарної освіченості як здатності до світоглядного запитування, слід враховувати також вміння використовувати своє критичне мислення як по відношенню до існуючих соціокультурних схем, так і у подоланні власних міфів.

Наш погляд, освіта, яка розрахована на перспективу (в сучасному світі така освіта є найбільш продуктивною) повинна будуватися на основі невід'ємних принципів, що сприяють умінні швидко орієнтуватися у все більш зростаючому потоці інформації, відкидаючи міфи та маніпуляції з свідомістю, та знаходити там необхідне і актуальне, осмислюючи та використовуючи отриману інформацію.

З цієї точки зору, актуалізується проблема розвитку критичного стилю мислення саме в процесі структування сучасного світогляду, який обумовлений, з одного боку, розвитком інформаційного простору та новими знаннями, що вимагають критичної оцінки та власного вибору, а з іншого боку – спробами представників різних часто діаметрально протилежних світоглядних позицій нав'язувати свою точку зору як єдино вірну.

Критичне мислення має особливу значимість у гуманітарній складовій навчального процесу, оскільки

для людини, що володіє гуманітарною базою критичного мислення, легше сформулювати життєву стратегію, формувати світогляд і зробити у відповідності з ним оптимальний вибір у вирішенні життєвих проблем.

Дослідження проблема розвитку зрілого світогляду актуалізує питання щодо переваги гуманітарного знання як одного із основних засобів формування та розвитку раціонального типу мислення.

На відміну від природничо-наукового або технічного пізнання гуманітаристика орієнтована на пізнання людини в різноманітності її проявів, видів діяльності та аспектів буття. Специфіка гуманітарного пізнання полягає не лише в об'єкті дослідження, але й в принципово світоглядному характері цього пізнання. За своєю природою воно завжди є дослідженням тексту (в широкому розумінні), його раціональною інтерпретацією, аналізом та розумінням. Формування когнітивних навиків, пов'язаних з процесом розуміння та критичною оцінкою інформації, представленої в текстах культури репрезентує основу для вибудовування системи відношення до світу, до інших людей і до самої себе.

Цей потенціал полягає у створенні єдиної картини світу, що інтегрує дані окремих наук. Наявність світоглядного потенціалу гуманітарних наук розкривається через можливість використання герменевтичного інструментарію щодо розуміння, оцінки, осмислення інформації із різних галузей наукових знань, а також буденного, морального та релігійного досвіду. Саме світоглядний потенціал обумовлює необхідність гуманітарної освіти як фундаментальної складової освіти в цілому.

За цих умов однією із суттєвих задач викладання гуманітарних дисциплін виступає формування таких окремих елементів світогляду, які ведуть до утворення його цілісності. У цьому відношенні «освіченість» в цілому залежить саме від гуманітарної складової освіти, від володіння цілісним світоглядом, а не лише навиками будь-якої спеціальної області [5, с. 47–48].

Формуванню світоглядної зрілості досить активно сприяє теоретичний світогляд, в основі якого лежить раціональне в тому числі і гуманітарне знання, яке ми пов'язуємо, як правило, з вищим рівнем освіти, якщо останню розуміти в світоглядному контексті. Розвиток світогляду триває і в зрілому віці, більш того, в світогляді однієї людини можуть одночасно співіснувати різні форми і рівні світоглядних уявлень. Саме від цього багато в чому залежить ступінь і характер впливу світогляду людини на сприйняття і осмислення нею дійсності і її вчинків та формування її світоглядної зрілості. А нехтування необхідністю формування зрілого раціонального світогляду на основі критичного мислення (в його цілісному неінструментальному значенні) в свою чергу може привести до відмови від цінностей демократичного відкритого суспільства.

Список використаних джерел

1. Андрущенко, В. та Предборська, І., 2009. 'Філософія освіти', Київ.
2. Гессен, СІ., 1935. 'Современные записки', Т.57.
3. Шмиголь, МФ. ред., 2015. 'Глобалізаційні процеси в контексті соціогуманітарних досліджень: український вимір', Одеса: ОНУ.
4. Гулько, ОВ., 2012. 'Філософський аналіз сучасної моделі освітнього проектування', *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, Вип.50, с.202–210.

5. Никитин, ВЕ., 2009. 'Кризис образования и философия', *Философское образование: Вестник Ассоциации философских факультетов и отделений. Методические записки*, Вып.5, М.; СПб.
6. Фромм, Э., 2001. 'Искусство любить', СПб.: Азбука.
7. Юшкевич, ЮС., 2017. 'Трансформація аксіосфери української освіти в контексті євроінтеграційних процесів', *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*, Вип.120 (№5), с.207–210.

References

1. Andrushchenko, V. ta Predborska, I., 2009. 'Filosofia osvity (Philosophy of Education)', Kyiv.
2. Gessen, SI., 1935. 'Sovremennyye zapiski (Modern notes)', T. 57.
3. Shmyhol, MF. red., 2015. 'Globalizatsiini protsesy v konteksti sotsiohumanitarnykh doslidzhen: ukrainskyi vymir (Globalization processes in the context of socio-humanitarian research: Ukrainian dimension)', Odesa: ONEU.
4. Hulko, OV., 2012. 'Filosofskiy analiz suchasnoi modeli osvithno proektuvannya (Philosophical analysis of the modern model of educational design)', *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, Vyp.50, s.202–210.
5. Nikitin, VE., 2009. 'Krizis obrazovaniya i filosofiya (The crisis of education and philosophy)', *Filosofskoe obrazovanie: Vestnik Assotsiatsii filosofskikh fakul'tetov i otdeleniy. Metodicheskie zapiski*, Vyp.5, M.; SPb.
6. Fromm, E., 2001. 'Iskusstvo lyubit (Art to love)', SPb.: Azbuka.
7. Yushkevych, YS., 2017. 'Transformatsiia aksiosfery ukrainskoi osvity v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv (Transformation of the axioms of Ukrainian education in the context of European integration processes)', *Hileia: naukovyi visnyk. Zbirnyk naukovykh prats*, Vyp.120 (№5), s.207–210.

Shmigol M. F., PhD in Philosophy, Associate Professor, the head of the department of philosophy, history and political science, Odessa National Economic University (Ukraine, Odessa), 1950.09.02m@gmail.com

The phenomenon of humanitarian education: worldview context

The purpose of this article is to define the characteristics of humanitarian knowledge as a necessary foundation for the formation of a mature worldview of the individual, to identify the semantic context as the quality of its education. The formal-logical and hypothetical-deductive methods were used in the process of research. As a result of the research the peculiarities of humanitarian education as a factor which determines the structural integrity of the mature worldview of a person beyond which a full-fledged education is impossible were revealed; the factors characterizing the phenomenon of humanitarian education as a factor of the person's worldview maturity are revealed.

Keywords: humanitarian education, personal education, worldview maturity, educational knowledge.

* * *

УДК 1(091):316.39;82–9

Ярема Н. С.,
аспірантка, Прикарпатський
національний університет ім. Василя Стефаника
(Україна, Івано-Франківськ), najarema@gmail.com

ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ УТОПІЇ У СУСПІЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ

Розглядається та аналізується соціальна утопія як феномен суспільно-філософської думки. Розгляд даної тематики зумовлений значним інтересом і поверненням у суспільній свідомості до утопічних (чи антиутопічних) конструювань, намаганнями реабілітувати утопію та виявити її прогностичний та конструктивний потенціал.

Ключові слова: утопія, суспільний ідеал, соціальні функції.

Дослідженню утопічних ідей та утопії як феномену присвячена значна кількість наукових праць. Серед видатних зарубіжних дослідників особливе місце посідають доробки таких видатних осіб, як Ж. Сорель,

А. Блох, К. Ясперс, К. Маннгайм, О. Тоффлер, Л. Мемфорд, К. Поппер, Х. Ортега-і-Гассет, Ф. Полак, П. Тілліх, Р. Дарендорф, Г. Маркузе, Є. Швацький, М. Фрай та інші. У вітчизняній філософській думці дослідження утопічної проблематики представлені низкою дисертаційних досліджень. Філософсько-антропологічний аналіз утопії як феномену європейської культури здійснює О. П. Петрушенко. Досліджує утопію як елемент суспільної свідомості перехідного часу В. В. О कोरोкова, як форму соціального передбачення – Ю. С. Богуславська. Також досліджені утопічний та антиутопічний досвід соціального проектування в контексті глобальних проблем сучасності (В. І. Пустовойт), категорія «благо» в процесі еволюції соціальних утопій (Т. О. Боднар). Утопія трактується як одна з визначальних соціокультурних форм існування мрії С. Б. Грабовським. Проте, попри широкий спектр дослідження утопічного, окремого розгляду потребує феномен утопії в межах суспільно-філософської думки.

Термін утопія часто на буденному рівні, у дискусіях, під час обмірковування та планування певної діяльності розглядається та оцінюється як щось зайве, непотрібне, недоречне, коли мова ведеться про змалювання та окреслення втіленого у дійсність певного ідеалу. Якщо той чи інший проект під час обговорення назвали утопічним – значить він безглуздий і недоцільний, недоладний. Він не стосується реального ходу історії, вирішення практичних проблем, наявного людського буття. Проте, як зазначає О. П. Петрушенко, історичний досвід показує, що утворення суспільної думки та культури не бувають однозначно зайвими і надлишковими [3, с. 65]. Утопічні ідеї породжуються певними соціальними потребами, обставинами, і надалі відіграють свою роль у житті як суспільства та соціальної групи, так і окремої людини.

Люди завжди мріяли про гармонію, порядок, красу, достаток, досконалість. Думки про ідеальне суспільство, якому б усі ці риси були притаманні, вони прагнули втілити у своїх фантастичних проектах. І таке суспільство уявлялося доволі строкато і по-різному. Укладач «Каталога утопій» В. Святловський писав: «...число відомих нині творів типу «утопій» доходить майже до двох тисяч...» [7, с. 35].

Дослідниця О. П. Петрушенко так визначає утопію: «Утопія – це жанр літературних та соціально-гуманістичних творів, а також тип свідомості, що протиставляє належний, омріяний чи бажаний стан речей в суспільстві, державі, соціумі наочній реальності, наголошуючи на безумовній перевазі першого над другим» [4, с. 29].

Історико-філософський аналіз утопій в їх історичному виникненні і вплетенні в соціальні процеси і соціологічну думку сучасності дає змогу прослідкувати характерологію осмислення утопічних ідей впродовж історії філософії на кожному етапі. В даній статті ми розглянемо тільки основні віхи зародження і розвитку утопічної творчості.

Початок жанру утопій сягає в історію Стародавньої Греції. Найвідомішим прикладом став твір Платона «Держава». Платон дав в книзі опис ідеального суспільства з позицій рабовласницької доби. Афіняни зацікавлено спостерігали за Спартою і її суспільним устроєм, несхожим на устрій в Афінах. Але